

82

2. 16.

910

u. p.
u. p.

Ն Ա Թ Ք Ի Ն Ք Ե Ր Թ Ը Ն

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀՈՋԱԿԱԻՈՐ
ԳԱՂՏՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆԻՆ
ՆՈՐ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ՅԱՐԳՄ. Ժ. Շ.

ԹԻ 19

ՆԱԹ ՓԻՆՔԵՐԹԸՆԻ ՄՐՁԱԿԻՑԸ

ՆԷԼՍՐՆ ԵՏԻՆ ՂԱՈՆԱԼՈՎ ՏԵՍԱԼ ՈՐ ՓԻՆՔԵՐԹԸՆԸ ԻՐԺԷ ԲԱԺՆՈՂ
ՎԻՂՈՅՐ ՂՂԱԼԱՊԷՍ ՔԻՂՑԱԾ ԷՐ՝

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Այս դարուն սկիզբը, Միացեալ Նահանգներու մեծ օրաթերթերէն շատեր յաջորդաբար քանի մը շարաթ խոշոր գիւրերով հրատարակեցին ծանուցումներ, որոնցմով Շիքակոյի մէջ հաստատուած գաղտնի ոստիկաններու նոր գրասենեակ մը իր հիմնարկութիւնը կը հաղորդէր հասարակութեան:

Այս հաստատութեան տնօրէնը կը կոչուէր Բալֆ Նէլսըն, և եթէ այդ ռեկլամներուն մէջ իր հաւաստումներուն կէսը միայն ճիշդ ըլլար, անցեալ, ներկայ ու ապագայ բոլոր ոստիկաններուն թագաւորն էր անշուշտ:

Այդ ծանուցումներուն համեմատ, Մր. Բալֆ Նէլսըն մինչև այն ատեն ծառայած էր Քանատայի մեծ քաղաքներէն մէկուն պաշտօնական ոստիկանութեան մէջ և այդ հանգամանքով ձեռք բերած էր ա՛յնպիսի փայլուն յաջողութիւններ որ ժարդուս երեւակայութիւնը կը չփոթէր կը մնար:

Շրջապատուած էր, —միշտ այդ ծանուցումներուն քսածին համեմատ—, բաղժաթիւ նշանաւոր աշխատակիցներէ, որոնք եթէ իրենց պետին չէին հաւասարեր, բայց կը գերազանցէին միւս բոլոր գործակալութեանց գաղտնի ոստիկանները:

Անոնցմէ իւրաքանչիւրը ոճիրներու որոշ տեսակի մը մէջ մասնագիտութիւն ձեռք բերած էր: Այսպէս Բալֆ Նէլսըն իր հրամանին տակ ունէր գաղտնի ոստիկաններ, որոնք մի միայն սպաննութեան գործերով կ'զբաղէին, ուրիշներ՝ խորտակումով և այլք առանց խորտակումի կատարուած գողութեան գործերով ևն. ևն.: Գալով Նէլսընի, անիկա իրեն կը վերապահէր մասնաւորապէս փափուկ և կնճռոտ գործերը և երբ գործ մը ձեռք առնէր, յաջողութիւնը ապահովուած էր կանխաւ:

Ծանուցումներու այս ձեռք հազուադէպ չէ Ամերիկայի մէջ: Եանքինները թշնամի չեն ազմկայից ռեկլամ ի մը և իրազեկները զիտեն թէ ի՞նչ կ'արժէ ան: Հակառակ ամէնուն, Բալֆ Նէլսընի կողմէ իր անձին տրուած գովեստները աստիճան մը տպաւորութիւն գործեցին հասարակութեան վրայ և շատ չանցած, Շիքակոյի մէջ իր հիմնած գաղտնի ոտտիկանութեան գրասենեակը անուանի եղաւ բոլոր Մ. Նահանգներուն մէջ.....:

Հասառու Ուիլիքըմ Բանտուֆ երկար տարիներէ ի վեր կը բնակէր Պօնէքթիքը Նահանգին Հարթֆօրտ փոքր քաղաքին արուարձանին մէջ գտնուած սիրուն վիլլա մը: 70 տարեկան աղւոր ծերունի մըն էր, որ ընդհանուր յարգանք և համակրութիւն կը վայելէր:

Երկար ատենէ ի վեր այրի էր: Երկու մանչ զաւակ ունէր, որոնք ամուսնացած էին և Նիւ Եօրքի մէջ կը վարէին բարդաւաճ գործարան մը: Շատ անգամներ ստիպած էին իրենց հայրը որ վիլլան ծախէ և Նիւ Եօրք գայ ու հաստատուի իրենց քով: Բայց անիկա միշտ մերժած էր բաժնուիլ իր հողի անկիւնէն, որուն կապուած էր ա՛յնքան սիրելի յիշատակներով, — վասն զի մանկութենէն ի վեր Հարթֆօրտ կը բնակէր:

Սակայն օր մը, իր տունը գողեր ժողով և քսան հազար տոլարի չափ գումար մը և բազմաթիւ արժէքաւոր առարկաներ գողցած ըլլալով, զաւակները գրէթէ համոզած էին զայն որ Նիւ Եօրք գայ հաստատուի:

Բայց վերջին պահուն, ծերունին դարձեալ ընկրկած էր իր կեանքին ու սովորութիւններուն մէջ ընելիք այդչափ արմատական փոփոխութեան մը առջև: Ասկէ զատ, մեծ քաղաքին աղմուկը, տենդոտ գործունէութիւնը վախ կը պատճառէին իրեն:

Ուստի Ուիլիքըմ Բանտուֆ մնաց Հարթֆօրտի իր վիլլային մէջ. Սակայն հարկ դատեց կարգ մը գգուշութիւններ ձեռք առնել գողերու հաւանակսն վերադարձին դէմ և գնեց խոշոր շուն մը, որ գիշեր ցորեկ պահպանութիւն կ'ընէր տունին շուրջը:

Բանտուֆ, իր տարիքին հակառակ, հուժկու և գործունեայ էր տակաւին: Երբէք տխուր դէմք մը ցոյց չէր տար: Կը սիրէր ընկերակցութիւնը և զրօսական պտոյտներ կ'ընէր վաղեմի բարեկամներու ընկերակցութեամբ:

Բովանդակ աշխարհի մէջ անցած դարձածով կը հետաքրքրուէր: Կը գնէր բազմաթիւ թերթեր և հանդէսներ, որոնց ընթերցումով կ'անցընէր ընդհանրապէս առտուան ժամերը:

Մէկ խօսքով, կենցաղատէր մը և իմաստուն մըն էր:

Օր մը, երբ իր սենեկազգեստին մէջ պլլուած և կակուղ թիկնաթուրի մը վրայ բազմած կը կարդար իր սիրական թերթերը, միեւնոյն ատեն ծխելով իր սիկարը և ուժայ ուժայ կուլ տալով իւր մօտ, պզտիկ սեղանի մը վրայ դրուած գաւաթ մը սքանչելի Պօռտօն, լսեց որ փողոցին զուռը կը դարձնէին: Ծուռը, որ ցերեկները կը կապուէր, սկսաւ հաչել դիւահարի մը պէս:

Վայրկեան մը ետք Մաքէնս՝ իր ծերունի հաւատարիմ ծառան սենեակէն ներս մտաւ և այցաքարտ մը յանձնեց իրեն:

— Այս պարօնը կ'ուզէ անմիջապէս խօսիլ ձեզ հետ, ըսաւ:

Վիճառիպ քորդը՝ կը կրէր անունը Բալֆ Նէլսընի, գաղանի ոտտիկան, Շիքակօ, Պրիճ Էվընիւ, 177:

— Ո՛հ, ո՛հ, ըսաւ ծերունին: Բայց ասիկա այն գաղանի ոտտիկա՛նն է, որուն մասին թերթերը ա՛յնքան ռեկլամ ըրին վերջին տառններս: Եթէ ըսուածները ճիշդ են, կ'երեւի թէ տակաւին իր նմանը գտնուած չէ: Անմիջապէս ներս բերէք այդ պարօնը: Կ'ուզեմ շուտով ծանօթանալ անոր հետ:

Ծերունի սպասաւորը անհետացաւ և վայրկեան մը ետք նորէն եկաւ ընկերակցութեամբ այցելուին, որ իր այցաքարտը զրկած էր: Նէլսըն բարձրահասակ և նիհար էր: Գլխէն մինչև ոտքը հազուած էր անթերի վայելչութիւնով մը: Ամբողջովին սափրուած դէմքը կը նմանէր կատակերգակի մը դէմքին: Սուր և խորաթափանց ակնարկը կարծես թէ մարդուն մինչև հոգիին խորը կարգաւ կ'ուզէր:

Մէկ խօսքով, առաջին տպաւորութիւնը հեռի էր անհրապստ ըլլալէ իրեն: Զինքը տեսնելը բաւական էր չկասկածելու համար թէ շատ ուշիմ և շատ պաղարիւն մարդ մըն էր:

Գաղաքավարութեամբ խոնարհեցաւ տանտիրոջ առջև:

— Մը. Բանտուֆի՞ր՝ հետ է որ պատիւ ունիմ խօսելու, հարցուց:

— Նո՛յն ինքը, պատասխանեց ծերունին, ոտքի ելլելու ձև ընելով:

— Օ՛հ, Մր. Բանտօլֆ, ըսաւ գաղտնի ոտիկանը, նրօտեցէք, կ'աղաչեմ: Հուսա, ձեր դէմը պիտի նստիմ եւ սնմիջապէս պիտի ըսեմ թէ ի՛նչ պատճառաւ որոշեցի գալ եւ գրտնել ձեզ:

Բանտօլֆ, գաղտնի ոտիկանին, քաղաքավար եւ յարգալիք ձեւերէն նպատաւոր կերպով տպաւորուած, թեթեւ ողջոյն մը տուաւ եւ նստաւ:

— Պիտի չծածկեմ ձեզմէ, ըսաւ, թէ բաւական հետաքրքրուած եմ: Արդէն ծանօթ է ինծի ձեր անունը, զոր կարգացած եմ թերթերու ծանուցումներուն մէջ: Դուք ապել տուած էք զանոնք, այնպէս չէ՞:

— Տէր Աստուած, այ՛, խոստովանեցաւ Նէլսըն անկեղծօրէն: Բայց կ'աղաչեմ, ասոր համար չառ գէշ կարծիք մը մի՛ կազմէք իմ վրաս եւ մի՛ նկատէք զիս տեսակ մը շատախօս, աղմուկի եւ ռեկլամ ի սիրահար: Ի՛նչ ընենք: Աշխարհը այնպէս եղած է հիմակ որ պէտք է տեսակ մը բռնի ոյժով յաճախորդ ճարել: Երբ կը տեսնուի որ Նիւ Եօրքի Նաթ Բինքէրթընը իր արժանիքէն հազար անգամ աւելի մեծ համբաւ մը կը վայելէ, պէտք է խոստովանիլ թէ խիստ դժուար կ'ըլլայ ապրուստ մը շահիլը:

— Ի՛նչ, պոռաց ծերունին, կը կարծէք թէ Նաթ Բինքէրթըն տխմարին մէկն է: Ատիկա դարձանք կը պատճառէ ինծէ: Ես միշտ անոր գովեստը լսած եմ եւ ես իսկ...

Բայֆ Նելսըն ժպտեցաւ:

— Օ՛հ, չեմ դարձար: Պէտք է գիտնալ: Բայց կրնամ հաւատառել ձեզի թէ այն համբանաւոր յաջողութիւնը, որոնք անքան կը փառաբանուին թերթերու կողմէ, ծայրէ ծայր յերկրուած են: Տեսակ մը ռեկլամ է ատիկա, զոր ես, իմ մասիս, երբեք պիտի չզիջանիմ ընել: Ես հարիւր անգամ աւելի աղէկ կը սեպեմ ինքզինքս հասարակութեան ճանչցնել անկեղծօրէն, ինչպէս ըրած եմ: Օ՛հ, գիտեմ թէ մարդիկ կան, որ ճշմարիտ պաշտուած մը ունին այդ Բինքէրթընին հանդէպ: Զարմանալի՛ է եթէ անիկա անյղքան խնկարկունքով այսօր համբաւաւոր եղած է ամէն տեղ:

«Է՛ ուրեմն, ես յանձնառու կ'ըլլամ ապացուցանելու իրեն թէ տակաւին ոտիկաններ կան, որ իրմէ չա՛տ գերա-

զանց են: Բայց դառնանք մեր գործին:

— Լա՛ւ, Մր. Նէլսըն: Կը փափաքիմ գիտնալ թէ ի՛նչ եանի կը պարտիմ ձեր այցելութեան պատիւը:

— Պիտի հաղորդեմ ձեզի, Մր. Բանտօլֆ: Քիչ ատեն առաջ յանդուսգն գողութեան մը զոհ եղաք, այնպէս չէ՞:

— Ընչդ է: Վեց ամիս առաջ է:

— Եւ այս առթիւ բաւական վնասներու ենթարկուեցաք, այնպէս չէ՞:

— Այո՛, քսան հազար տոլարի չափ հնչուն դրամ եւ արժեթուղթ կորսնցուցի, առանց հաշուելու տասը հազար տոլարի չափ գոհարեղէնները եւ գեղարուեստական առարկաները:

— Ոտիկանութիւնը իր բոլոր ջանքերուն հակառակ չկրցաւ ձեռք անցնել յանձաւորները, այնպէս որ այժմ ամենափոքր յոյս մը չունիք թէ ձեր դրամները պիտի վերստանաք, այնպէս չէ՞:

— Աւա՛ղ այդպէս է, ըսաւ Բանտօլֆ խորին հաւատաւորով մը: Ոտիկանութիւնը կրցածը ըրաւ եւ զինքը մեղադրելիք բան մը չունիմ: Իմ գողերս անկէ աւելի վարպետ էին եւ անշուշտ հիմա ինքզինքնին ապահով վիճակի մէջ դրած են իրենց աւարով միասին: Ես աչքէս հանած եմ այդ գողացուածները: Աւելի աղէկ՝ անոնց եւ աւելի դէշ՝ ինծի համար:

— Է՛ ուրեմն, եկած եմ ծանուցանելու ձեզի թէ շատ հաւանաբար պիտի վերստանաք ձեր դրամին մէկ մասը, առանց հաշուելու այն գոհունակութիւնը, զոր պիտի ունենաք թերեւս, ի մօտոյ տեսնելով բանտարկուիլը այն անձերուն, որոնք ձեր տունը մտան առանց ձեր արտօնութեան:

— Իրաւ որ, ըսաւ Բանտօլֆ, եթէ այդպէս ըլլայ, չեմ ծածկեր ձեզմէ թէ բուն գոհունակութիւն մը պիտի զգամ: Հաճելի չէ իւրովի ըսել թէ չարագործները կը նստին հանգիստ կերպով կ'ուտեն ձեր դրամը եւ աւելի ըլլալով ձեր քիթին ալ կը խնդան:

— Մր. Բանտօլֆ, ըսաւ գաղտնի ոտիկանը հանգարտօրէն, այդ գործը ինծի յանձնեցէք եւ ես կ'երաշխաւորեմ որ քիչ ատենէն ձեռք պիտի անցնեմ անոնց օձիքը:

Ծերունին նայեցաւ այցելուին երեսը, առանց իր դարմանքը ծածկել ջանալու:

Միջոց մը, աւելցուց, — ժամը առտուան ևը բլլալու էր ու, ինծի այնպէս եկաւ որ գեանայարկին նորանցքին մէջ ստքի մեղմ ձայն մը լսեցի: Ելայ, կամացուկ մը մինչև սանդուխին գլուխը դացի և ականջ դրի: Բայց այլևս բան մը չլսեցի: Ինքրինս ըսի որ գրգռուած երեւակայութեանս մէկ խաղն էր ասիկա:

Բացայայտ է, ըսաւ տէրը: Եթէ ազմուկ բլլար, անշուշտ ես ալ պիտի լսէի: Կը հարցնէք Մր. Նէլսընի թէ ինք բան մը նշմարե՞լ:

Ի՞նչ նշմարէի, հարցուց նոյն պահուն գաղտնի ոստիկանը որ Ռանտօլֆի սենեակը կը մանէր:

Տանտէրը Մաքէնսի պատմութիւնը կրկնեց անոր և Նէլսըն սկսաւ խնդալ:

— Անկարելի է, ըսաւ: Գիտցէք թէ ես չեմ պառկած, նոյն իսկ զգեստներս չեմ հանած և ամբողջ գիշերը արթուն մնացած եմ: Հաւատացէք որ աչքս ու ականջս սուր են: Եթէ այս տան մէջ անսովոր բան մը պատահած ըլլար, անմիջապէս պիտի նշմարէի: Եւ յետոյ մինակ ես չէի այս տունը պաշտպանողը, Մր. Ռանտօլֆ: Եթէ ձեր շունը, այդ քաջ Պէրրին, կասկածելի բան մը տեսած կամ լսած ըլլար, աղէկ գիտէք թէ պիտի հաչէր:

Այս խօսքերուն վրայ ծերունիը բոլորովին ապահովուեցաւ և Մաքէնս ինք ալ վստահ եղաւ թէ պատրանքի մը խաղալիքը եղած էր:

Գաղտնի ոստիկանը դո՛ւ էր Ուիլյամ Ռանտօլֆի ասպնջականութենէն: Իշխանի մը պէս կը վարուէին իրեն հետ և չկար խնամք մը, մեծարանք մը, զոր իր հիւրընկալը ցոյց չտար իրեն:

Օրը իրիկուն եղաւ առանց դէպքի: Ժամը 7,30 սեղան նստան ճաշելու համար, երբ դռան զանգակը հնչեց: Շունը հաչեց: Վարկեան մը ետք Մաքէնս ճաշարան մտաւ, ձեռքը հեռագիր մը բռնած:

— Մր. Նէլսընին համար է, ըսաւ:

Գաղտնի ոստիկանը խօսոյն ոտքի ելաւ:

— Ապահովապէս Շիքակոյի մարդոցմէս է, ըսաւ:

Հեռագիրը տաւ, անմիջապէս բացաւ, կարդաց և գրպանը դրաւ: Տարապայման կերպով յուզուած կ'երեւէր:

— Շատ կը ցաւիմ, Մր. Ռանտօլֆ բայց ստիպուած եմ

բաժնուիլ ձեզմէ, ըսաւ վերջապէս ծերունին: Կարեւոր գործի մը՝ երկու մարդասպաններու ձերբակալութեան վրայ է խնդիրը և պէտք է որ, ի՞նչ ըլլայ չլլալ, անմիջապէս Պոսթըն երթամ: Շատ հաւանական է որ վաղը իրիկուն հոս ըլլամ:

Աւելորդ է ըսել թէ այս լուրը խորհին զժգոհութիւն պատճառեց Մր. Ռանտօլֆի: Բայց ի՞նչ կրնար բնել:

Գաղտնի ոստիկանը կորսնցնելիք վայրկեան մը իսկ շունէր: Ժամանակացոյցը նայելով տեսած էր արդէն թէ կառախուժը, ուր կ'ուզէր նստիլ, կէս ժամէն պիտի մեկնէր:

Մր. Ռանտօլֆ, ըսաւ, մեր սպասած գողերը անշուշտ այս գիշեր պիտի չգան հոս: Սովորութիւն չունին գործի ձեռնարկելու, առանց նախնապէս մանրամասն տեղեկութիւններ առնելու: Եւ յետոյ, ձեր հաւատարիմ Պէրրին հոս չէ: Օ՜ն, ի տեսութիւն քիչ ատենէն:

Այս խօսքերուն վրայ, ճաշարանէն մեկնեցաւ և իր սենեակը գնաց: Հինգ վայրկեան ետքը վար կ'իջնէր, պայուստ կը ձեռքը, մեկնելու պատրաստ: Վերջին անգամ մըն ալ սեղմեց Ռանտօլֆի ձեռքը, խոստանալով մօտ ատենէն դառնալ, զլիսի խանարհումով մը ողջունեց Մաքէնսը և անհետացաւ:

Յէրը և ծառան, առանձին մնալով, իրարու երես կը նայէին, առանց համարձակելու խօսիլ: Գիշերը այդ տան մէջ բոլորովին մինակ անցընելու գաղափարը կը սարսափեցնէր զիրենք, բայց ո՛չ ոք կ'ուզէր այդ սարսափը ցոյց տալ միւսին: Վերջապէս Մաքէնս շունը ազատ թողուց պարտեզին մէջ, բոլոր դուռներն ու պատուհանները դոցեց և զընաց պառկեցաւ:

Ծերունի Ռանտօլֆ ալ իր սենեակը քաշուեցաւ: Շատ անհանգիստ էր: Անկողնին քով, սեղանին վրայ դրաւ լեցուն ատրճանակ մը: Ինքզինքը ապահովելու համար, ըսաւ ինքնիրեն թէ շունը պարտեզն էր և թէ պիտի չթողուր մէկու մը մօտենալը, առանց տունը իրար անցընելու: Բայց ի՞նչ որ ալ կ'ընէր, չէր կրնար ինքզինքը ազատել վհատեցնող անձկութենէ մը:

Եւ որովհետեւ նախորդ գիշերը հանդարտ չէր քնացած և, ասկէ զատ, ցորեկը չէր կրցած սովորական հանգիստ բնել, իր հիւրին ներկայութեան պատճառաւ, յոգնութիւնը վերջապէս յաղթեց մտահոգութեան: Աչքերը դոցեց և քնացաւ:

Բայց այս քունը երկար չտեւեց : Յանկարծ ընդոստ արթնցաւ և սարսափէն սառեցաւ մնաց : Սանդուղին վրայ լսեց խեղդուկ ճիչ մը , որուն յաջորդեց իսկոյն աստիճաններէն ծանրապէս վար գլտորոզ մարմինի մը ազմուկը :

Բանտօլֆ , որ սաստիկ կը դողար , խարխափելով փրնտեց ատրճանակը և անկողնին վրայ նստաւ : Նոյն պահուն իր ննջասենեակին դուռը բացուեցաւ ուժգնօրէն :

Առանց վարանելու , դէնքը այդ կողմը ուղղեց և կրակ բրաւ , առանց նոյն իսկ նշան տունելու , որովհետեւ ա՛յնչափ մոլթ էր որ չէր կրնար բան մը որոշել :

Հարուածը պայթեցաւ , բայց Բանտօլֆ , առանց ժամանակ ունենալու որ երկրորդ անգամ կրակ ընէ , գլխին ստացաւ ա՛յնպիսի զարհուրելի հարուած մը որ դէնքը ձեռքէն ինկաւ և ինք ալ իր անկողնին մէջ գլտորեցաւ արիւնաթաթաւ և զգայազրկ :

Յետոյ միթուիւնը վայրկեան մը խզուեցաւ լոյսի նուրբ գիծով մը , մարդկային մարմին մը երթեւեկեց սենեակին մէջ և յետոյ , խորհրդաւոր գործ մը տեսնելէ ետք անհետացաւ անշուկ :

ՆԱԹ ԲԻՆԲԵՐԹԸՆԻ ՍՕՏ

Յաջորդ օրը , արշալոյսը կ'սկսէր բացուիլ , բայց Մր. Բանտօլֆի բնակարանին մէջ ամէն բան անշարժ կ'երեւէր տակաւին : Սանդուղին աստիճաններուն վրայ փռուած մարդ մը վերջապէս սկսաւ տկարօրէն շարժիլ , երկար և հաւազին հեծեծանք մը արձակելով : Մաքէնն էր , ձերունի սպասաւորը : Պառկած էր սանդուղին գլուխը և մարմնոյն վարի մասը կը հանգչէր աստիճաններուն վրայ : Աչքերը բացաւ , ապուշ դէմքով մը չորս դին նայեցաւ , յետոյ նստաւ և ձեռքը մեքինաբար տարաւ գլխին , որ սոսկալի կերպով կը ցաւէր : Իրեն անանկ կու գար թէ չորս կողմը ջախջախուած էր հարուածներու տակ : Թանձրացած արիւն կար ճակտին և այտերուն վրայ : Ձեռքը մազերուն վրայ պտտցնելով , երեւան հանեց խոշոր վէրք մը , որ ճիշդ ճակտին վերեւ կը գտնուէր : Ինչ պատահած էր ուրեմն իրեն :

Այս հարցումները կրկնելով , վերջապէս յիշեց :

Առջի իրիկունը , գաղտնի ոտտիկանին մեկնելէն ետք , Մաքէնն յիշեց թէ իր սենեակը ելած էր , անցած դարձածին վրայ ապահովութիւն չգտալով :

Հակառակ Նէլսընի չահախնդրական խոսքերուն թէ վախցուած դէպքը այդ գիշեր տեղի պիտի չունենար , ինք խիստ մտահոգ էր : Ուստի որոշեց գիշերը ոտքի վրայ անցընել :

Փոխանակ զգեստները հանելու և անկողնին մէջ պառկելու , գնաց նստաւ ուրեմն իր սենեակին դրան ետեւ , զոր վրայ բերած էր , փոխանակ գոցելու , ինչպէս սովոր էր : Այդպէս ընելուն պատճառը ան էր որ կարենար իսկայն լսել կասկածելի ամենափոքր ազմուկ մը :

Դժբախտաբար շուտ յոգնած էր և մեծ դժուարութիւն կը քաշէր քունին դէմ պայքարելու համար : Ամէն վայրկեան ոտքի կ'ելլէր և կը ձգտուէր , որպէս զի քունը չտանի :

Վերջապէս , կէս գիշերէն ետք , յոգնութիւնը , իր կամքէն աւելի զօրաւոր ըլլալով , յաղթեց իրեն և գլուխը ծանրօրէն ինկաւ կուրծքին վրայ : Յանկարծ ընդոստ արթնցաւ :

Այս անգամ սխալած չէր : Բան մը լսած էր : Նախ՝ կարծես թէ պարտէզին մէջ կը քալէին : Յետոյ մուտքի դրան փականքը խառնած էին :

Անկէ ետք , քայլեր հնչեցին բակին քարայտակին վրայ : Հաւատարիմ ծառան այլ եւս չկեցաւ : Անկողնին վերեւ կախուած հին սուր մը տեսնելով տաւ և սանդուղէն իջաւ անշուկ :

Տունը մոլթի մէջ թաղուած էր : Մաքէնն զգուշութեամբ կը յառաջանար : Այս կերպով հասաւ առաջին յարկը : Բայց այն պահուն երբ ոտքը կը գնէր դեանայարկ տանող սանդուղին առաջին աստիճանին վրայ , յանկարծ մարդկային մարմին մը ցցուեցաւ իրեն առջև : Նոյն վայրկեանին անլուր սաստկութեամբ հարուած մը ստացաւ գլխին : Ինկաւ , խեղդուկ աղաղակ մը արձակելով և գիտակցութիւնը կորսնցուց :

Իր աէրը այս անկումին ձայնէն արթնցած էր : Այս ամենքը արագօրէն անցան ձերունի սպասաւորին մտքէն : Հիմա գիտէր թէ ի՛նչ անցած դարձած էր : Անոնք եկած էին : Եւ յետոյ , եթէ կասկածէր իսկ , բաւական էր ակնարկ մը ձգել բակին վրայ , որ առտուան առաջին նշոյլ-

ներէն լուսաւորուած էր արդէն : Արդարեւ բոլոր դուռները բաց էին :

Դժուարութեամբ ելաւ : Ամէն բանէ առաջ կ'ուզէր գիտնալ թէ ի՞նչ եղած էր տէրը : Սանդուղէն ելաւ , իւրաքանչիւր աստիճանին վրայ սայթաքելով և հասաւ մինչև առաջին յարկը : Հոն ալ բոլոր դուռները բաց մնացած էին :

Մը. Բանտօլֆի ննջասենեակը սոսկալի տեսարան մը կը պարզէր : Ամէն բան տակն ու վրայ եղած էր հոն : Դարանները և զրասեղանները խորտակուած էին : Դալով Ուիլքերմ Բանտօլֆի , անիկա փոռած էր իր անկողնին վրայ և կեանքի նշան չէր տար այլ եւս . Գլխին վրայ ունէր սոսկալի վէրք մը , ուրկէ արիւն կը հոսէր :

Բարի Մաքէնս անմիջապէս կորսնցուց այն քիչ մը պաղարիւնութիւնը , որ մնացած էր իր վրայ : Չորս առ չորս իջաւ սանդուղէն օգնութիւն կանչելով և պարտէզ խոյացաւ : Անտարանքով անցաւ անկէ և ճամբան ժամանակ ունեցաւ երազի մը մէջ եղածի պէս տեսնել շուրհի գիւղը , որ վանդակորձին մօտ փռուած էր : Խեղճ Պէրրի թունաւորուած էր :

Ի՛նչպիսի քաղաք վաղեց , անցորդները կեցուց և բուռն շարժումներով անոնց բացատրեց տուամը որուն թատրը եղած էր տունը :

Լուրը վայրկեանաբար տարածուեցաւ պզտիկ քաղաքին մէջ : Ոստիկանութիւնը տեղեկանալով , անմիջապէս գործի սկսաւ , մինչ քանի մը բժիշկներ տուն կը վազէին : Արդարութեան պաշտօնեաներուն առաջին քննութիւններէն յայտնի եղաւ թէ Ուիլքերմ Բանտօլֆէն զոզցած էին մօտ երեսուն հազար տօլարի գումար մը :

Դալով տարաբախտ ծերունիին , անիկա այնքան ծանր կերպով վիրաւորուած էր որ հարկ եղաւ փութով փոխադրել զայն հիւանդանոց , ուր բժիշկները զբէթէ յուսահատական նկատեցին անոր վիճակը :

Մաքէնս աժան աղատած էր : Սանդուղին վրայ իր անկուռը շատ ծանր հետեւանքներ ունեցած չէր : Շատ ա լի կորսնցուցած էր — , բայց երբ վերքը կապեցին , իսկոյն ինքզինքը հանգիստ զգաց :

Ատոր փոխարէն , ստակալի կերպով դայրացած էր :

Մասնաւորապէս գաղանի ոստիկան Նէլսընին դէմ լեցաւ էր :

Այդ մարդը ինչո՞ւ մեկնած էր ճիշդ առջի օրուան իրիկունը , պատրուակելով թէ ուրիշ ստիպողական գործ մը ունէր :

Միթէ պարտաւոր չէ՞ր իր պաշտօնին գլուխը մնալ այն վայրկեանէն ուր եկած էր իր ծառայութիւնը արամադրելու , երբ ո՛չ որ այդպիսի բան մը խնդրած էր իրմէ :

Բարի ծառան յանկարծ գաղափար մը ունեցաւ : Այլ եւս չէր ուզեր այդ Նէլսընին խօսքը լսել և անշուշտ իր տէրը , եթէ կարենար իր կարծիքը յայտնել , համամիտ պիտի ըլլար իրեն , վասնզի ստուգիւ անընդունելի էր որ գաղանի ոստիկան մը այդքան թեթեւօրէն լքանէր յաճախորդը . որ իրեն վստահացած էր :

Բայց Նիւ Եօրքի մէջ չկա՞ր ուրիշ գաղանի ոստիկան մը , առնուազն նոյնչափ ճնուանի , որուն քաջագործութիւններուն տեղեակ էր ամբողջ Ամերիկա և որ Ռեկլամի համար չունէր Նէլսընի տարապայման ճաշակը :

Առանց իր դիտումներուն մասին մէկուն բան մը ըսելու , ծերունի սպասաւորը կայարան գնաց , Նիւ Եօրքի համար տոմսակ մը առաւ և քանի մը վայրկեան ետք կ'երթար դէպի Մ . Նահանգներու գլխաւոր քաղաքը , ուր մտադիր էր այցելել նշանաւոր գաղանի ոստիկան Նաք Բինքէրթընի :

Տակաւին շատ տկար կ'զգար ինքզինքը : Կորսնցուցած արիւնը և անցուցած յուզումները իր ոյժին մեծ մասը սպառած էին : Այսու հանդերձ , այնչափ զրգուռած էր որ չկրցաւ աչքը զօցել : Կ'ուզէր ժամ առաջ գտնուել Բինքէրթընի մօտ և անցած դարձածը պատմել անոր :

Երբ Նիւ Եօրք հասաւ , զբէթէ կէս օր էր : Օթոմօպիլ մը նստաւ , աւելի շուտ երթալու համար : Քանի մը վայրկեան ետք օթոմօպիլը կանգ առաւ այն շէնքին առջև , ուր կը գտնուէին գաղանի ոստիկանին գրասենեակները : Մաքէնս արագօրէն ելաւ սանդուղէն և իր տնունը ծանուցանել տուաւ :

Այլալլած դէմքը և վիրակապերով շրջապատուած գլուխը տեսնողին համար դիւրին էր գուշակել թէ ծանր և ստիպողական գործի մը համար եկած էր հոն : Ուստի անմիջապէս տարուեցաւ վարպետին սենեակը :

Բինքէրթըն , իր այցելուին ուժասպառ վիճակը տեսնելով , բառ մը իսկ չըսաւ անոր նստելէն և գաւաթ մը գինի խմելէն առաջ , ինչ որ ծերունի սպասաւորին վերադարձուց իր

բոլոր ոյժը :

Այն ատեն Մաքէնս կրցաւ սկսիլ իր պատմութեան : Նախ խօսուեցաւ այն գողութեան վրայ , որուն զո՛ն եղած իր տէրը՝ Հարթֆորտի Մր. Բանտօլֆ՝ զո՛ն եղած էր վեց ամիս առաջ : Յետոյ պատմեց երկու օր առաջ ծերունիին ստացած այցելութիւնը :

— Ո՛հ , ո՛հ , Մր. Նէլսըն , ըսաւ Բինքէրթըն ժպտելով երբ լսեց իր ոստիկանները : Մրցակիցներէն մէկն է , որուն փառքը կ'երգեն Մ. Նահանգաց բոլոր թերթերը : Կր ճանչնամ , կր ճանչնամ : Եւ յետոյ , ի՞նչ պատահեցաւ :

Այն ատեն Մաքէնս պատմեց թէ ի՞նչպէս Նէլսըն առջի իրիկուն մտնած էր , ստացած ըլլալով հեռադիր մը , որ զինքը Շիքսօ կր կանչէր , իր բնակարանը նայելով : Բացատրեց թէ գողերը ի՞նչպէս տունը մտած էին այդ մականովին յաջորդող գիշերը : Յետոյ , եզրկացութեան համար , աւելցուց :

— Մր. Բինքէրթըն , ի՞նչ կ'ուզեն թող ըսեն , ինծի այնպէս կու գայ թէ այդ Մր. Նէլսընը շատ գէշ վարուեցաւ մեզի հետ : Երբէք այդպէս լքանելու չէր մեզ : Շատ աղէկ գիտէր թէ ի՞նչ վտանգ կ'սպառնար մեզի , քանի որ Պօսթընի մէկ վտանգաւոր գինեւան մէջ լսած էր որ առաջին անգամ մեզ կողոպտող աւազակները մտադրութիւն յայտնած էին երկրորդ այցելութիւն մը տալ մեզի : Այս պայմաններուն մէջ անհրաժեշտ իր պարտքն էր մնալ մեզի հետ և իր պաշտօնին դուրսը , ինչ որ անշուշտ պիտի ընէիք դուք :

Բինքէրթըն խիստ ծանր երեւոյթ մը առած էր :

Պահ մը լուռ կենալէ ետք հարցուց .

— Մր. Մաքէնս , ըսէք ինծի թէ այդ Բալֆ Նէլսընը ի՞նչ տալանորութիւն գործեց ձեր և ձեր տիրոջ վրայ :

— Ճիշտը ըսելով , Պէտք է խոստովանիմ թէ բաւական լաւ տալանորութիւն մը գործեց : Այնուհետեւ երեւոյթ մը ունէր : Ասոր հետ մեկտեղ լաւ խօսող մըն էր և կատարեալ աշխարհիկ մարդ մը :

— Իր վրայ չնշմարեցի՞ք բան մը որ ձեր ուշադրութիւնը գրաւէր կամ ձեզի տնտեսորդ դար :

— Ո՛հ , բան մը չնշմարեցի : Սակայն անկեղծ ըլլալու համար պէտք է խոստովանիմ թէ բացարձակ վտանգութիւն մը չէր ներշնչէր ինծի ,

— Ա՛հ , և ինչո՞ւ :

— Զարմանալի նայուածք մը ունէր : Դուք ալ խորաթափանց անկարկ մը ունիք , Մր. Բինքէրթըն , բայց Նէլսընին բոլորովին տարբեր է : Սկիզբները փորձեցի ինքնիրենս բացատրել այն անտակ մը նեղութիւնը , զոր ինծի կը պատ-

ճառէր մարդոց երեսը դիտելու իր եղանակը : Իւրովի ըսի թէ ասիկա իր սրատեսութեան և ճարտարութեան ապացոյցն է ճշդիւ : Բայց կր վախճամ որ սխալած եմ :

— Անսովոր բան մը չնշմարեցի՞ք այն գիշերը , զոր Բալֆ Նէլսըն անցուց ձեր տանը մէջ :

— Ո՛հ , այսինքն...

Մաքէնս կը վարանէր չարունակելու , բայց Բինքէրթըն պնդեց .

— Բան մը պիտի ըսէիք , բայց յետոյ կեցաք : Աւարտեցէ՛ք : Բան մը մի՛ մոռնաք : Ո՛վ գիտէ , ըստ երեւոյթին անշնչան մանրամասնութիւն մը կրնայ յանկարծ ահաբեկեմ կարեւորութիւն մը առնել :

— Օ՛հ , եթէ կը վարանիմ , պատճառը այն է՝ որ սխալած ըլլալու եմ : Անշուշտ զգայախարութիւն մը , գերազգրգրուած երեւակայութեանս մէկ սխալն էր :

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք : Աւելի յստակ խօսեցէ՛ք :

— Է՛ր ուրեմն , ահաւասիկ այն գիշերը շատ գէշ քնացայ : Պահ մը ընդոստ արթնցայ , վտանգի կը կարծէի թէ գեանայարկի բակին մէջ գողունի կերպով քալողներ կային : Կամացուկ մը բացի սենեակիս դուռը և սանդուղին վրայ դալուս պէս ուշադրութեամբ մտիկ ըրի : Բայց սխալած ըլլալու էի : Մուտ մուծ էր : Բնաւ բան մը չլսեցի : Վերջապէս ապահովուեցայ ու այլ եւս համոզուելով որ պատրանքի մը խաղալիքը եղած էի , սենեակս դարձայ : Եւ արդէն ո՛չ Մր. Բանտօլֆ և ոչ գաղտնի ոստիկանը բան մը լսած չէին : Այս վերջինը բաժարձակապէս յայտարարեց որ եթէ կասկածելի ամենափոքր աղմուկ մը ըլլար , անշուշտ իր ուշադրութենէն պիտի չվրիպէր : Ասկէ դատ , ինչպէս դիտել տուաւ ինծի իրաւամբ , եթէ մէկը տունին ձօմեցած ըլլար , չունը պիտի հաջէր :

— Ճիշդ է , ըսաւ Բինքէրթըն : Ուրեմն այդ չունը լաւ հսկողութիւն կ'ընէր , կ'ըսէք :

— Օ՛հ , այո՛ : Եթէ մէկը փողոցէն անցած պահուն պարտեղին վանդակադրան առջեւէն քայլէր , Պէրրի իսկոյն կը մոռնէր : Ո՛ւր մնաց եթէ մէկը փորձեր այդ վանդակադուռնէն մագլցիլ : Աշխարհք իրար կ'անցնէր :

— Եւ երբ իր ճանչցած մարդիկը անցնէին , օրինակի հա-

մար դուք, կամ տունին ծանօթներեն մէկը, Պէրրի կը պո-
ռար:

— Ո՛հ: Ձոր օրինակ, ցրուիչին կամ կաթնավաճառին
համար ձայն չէր հաներ:

— Ստուգիւ շատ տարօրինակ է որ այդ շուներ թողած
ըլլայ որ այդպէս թունաւորեն ղինքը: Եւ որպէսզի չի պո-
ռայ, պէտք է որ կանչուած ըլլայ մէկու մը կողմէ, զոր լաւ
կը ճանչնար: Առանց կասկածի մօտեցած պիտի ըլլայ և
սքիփօն կտոր մը կուլ տուած պիտի ըլլան անոր:

Մաքէնս ապշահար դէմքով մը նայեցաւ վարպետին:
Յետոյ կուտփովը սեղանին զարնելով պոռայ:

— Խա՛հ որ, Մր. Բինքէրթըն հազարանգամ իրաւունք
ունիք: Տակաւին միտքէս անցած չէր ատիկա: Պէրրի բնաւ
ո՛ր և է բան պիտի չընդունէր օտարականէ մը: Շատ լաւ մար-
դուած էր: Շատ զարմանալի է նաև որ հաջած չէ: Հիմա
միտքս կու գայ: Մինչ ես սենեակս էի, ոտքի վրայ և
հագուած, ինչպէս արդէն ըսի, պահ մը կարծեցի թէ պար-
տէզին մէջէն լսեցի տեսակ մը խեղդուկ հռնդիւն:

— Այդպէս է, ընդմիջեց Բինքէրթըն, շունն էր որ մեռ-
նելու վրայ էր: Բացայայտ է թէ շանթահարիչ թոյն մը
կլլել տուած են անոր: Ամիսփեմքն: Ձեզի համար ստոյգ
է որ եթէ օտարական մը մօտենար, Պէրրի պիտի հաչէր և
ամէն պարագայի մէջ երբեք բան մը պիտի չընդունէր անոր
ձեռքէն, այնպէս չէ՞:

— Ասոր այդպէս ըլլալուն համոզուած եմ բացարձա-
կապէս, պատասխանեց Մաքէնս, առանց ամենադոյզն վա-
րանումի:

— Լաւ այդ պարագային ստիպուած ենք ընդունիլ ուրեմն
թէ շուներ թունաւորուած է իրեն ծանօթ մէկու մը կողմէ:
Այդ անձը, դուրսէն գալով, նախ պարտէզին վանդակա-
դուռին մօտեցած և կանչած է շունը, որ ղինքը ճանչնալով
վազած եկած է: Յետոյ թոյնը տուած է անոր, հաւանաբար
հոռմ միտի գնդիկի մը մէջ:

Մաքէնս ոտքի ելաւ սարսուռով:

— Բայց ո՞վ կրնայ ըլլալ ատիկա: Հարթֆօրտցի այն
սակաւաթիւ անձերը, որոնց կը յաճախէր տէրս և որոնք մեր
տունը կու գային երբեմն կատարելապէս պատուաւոր և ամէն
կասկածէ վեր մարդիկ են:

Ձեռքս կրակը կը խօթեմ և կ'երգնում թէ անոնցմէ ո՛չ
մէկը կարող է անպարկեշտ գործ մը ընել:

— Կը հաւատամ ձեր խօսքին Մր. Մաքէնս, բայց ասի-
կա արդելը մը չէ որ շունը չկրնայ թունաւորուիլ մէկու մը
կողմէ, զոր կը ճանչնար արդէն: Ասկէ գատ ուրիշ ենթադ-
րութիւն ընելը անկարելի է:

— Ծիչդ է: Պիտի տեսնէք թէ հիմա կասկածները իմ
վրաս պիտի ծանրանան: Ի հարկէ, քանի որ տիրոջս բարե-
կամները չեն կրնար խնդրոյ առարկայ ըլլալ:

— Ըսէք ինծի, Մր. Մաքէնս, թէ այդ Բալֆ Նէլսընը,
ձեր տիրոջ տան մէջ բնակած միջոցին մասնաւորապէս Պէր-
րիով զբաղեցա՞ւ:

— Իրաւ որ այո՛, զբաղեցաւ: Նոյն իսկ այնպէս կ'երե-
նէր թէ շատ կը սիրէր շուները: Իր փափաքին վրայ քանի-
ցըս Պէրրին յարկաբաժին բերուեցաւ և Մր. Նէլսըն ամէն
անգամ կը փայփայեր դայն:

— Մ'է: Ուրիշ բան մը հարցնեմ: Հեռագրին հօտած օրը,
Նէլսըն կէս օրէ ետք դուրս ելա՞ծ էր:

— Ո՛հ, բայց առտուն քանի մը ժամ բացակայած էր:
Դարձին ըսաւ թէ պզտիկ պտոյտ մը բնելու գացած էր:

— Հը՛մ, այս ամէնքը հիանալի կերպով կը պատշտծի
իրարու: Անոր այցաքարտին վրայի հասցէն կը յիշէք:

— Կատաղելապէս կը յիշեմ, Շիքակօ, Պրիմ Էլբիւ, 177:
Նաթ Բինքէրթըն հասցէն նօթագրեց:

— Իրաւ որ հետզհետէ փափաք կ'զգամ մրցակցիս հետ
ծանօթութիւն հաստատելու:

— Ինծի հետ Հարթֆօրտ պիտի գաք, հարցուց Մաքէնս:

— Ո՛հ: Դոնէ առ այժմ պիտի չգամ: Շիքակօ պիտի
երթամ և պիտի այցելեմ պաշտօնակցիս ու մրցակցիս՝ Մր.
Բալֆ Նէլսընի:

Մաքէնս բաւական չփոթութեան մատնուեցաւ այս պա-
տասխանին վրայ: Ձէս հասկնար թէ նշանաւոր գաղանի ու-
տիկանը ինչո՛ւ կ'ուզէր նախապէս համաձայնիլ Նէլսընի հետ:
Վասնզի կը կարծէր թէ Բինքէրթընին դիտաւորութիւնը այդ
էր: Իրմէ գատ ուրիշ ամէն ոք միմիայն վարպետին իրեն
ըրած հարցումներէն պիտի հասկնար թէ անիկա ծանր կաս-
կածներ յղացած էր իր ինքնակոչ ոստիին դէմ: Բայց եթէ
բարի ծառան հաւատարմութեան և պարկեշտութեան տիպար
մըն էր, իր ուշիմութիւնով չէր փայլեր և բան մը գուշա-
կած չէր:

— Բայց եթէ չընկերանաք ինծի մինչև Հարթֆորտ, ըսաւ, ուրիմն թանկագին ժամանակ մը պիտի կորսնցնենք ու երբ դառնաք, գողերը կծիկը դրած պիտի ըլլան:

— Ո՛չ, ո՛չ, ըսաւ գաղտնի ոտիկանը նուրը ժպիտով մը, ընդհակառակը ես համոզուած եմ որ գողերը չուտով քանաւր պիտի մտնեն:

— Կառելի՛ չէ...: Բայց Մր. Նէյսընը Շիքակօ պիտի չգտնէք, քանի որ հեռագրով Պօսթըն կանչուած է:

— Պիտի տեսնենք: Հիմակուհիմա ամենաշքեմ փափաք ունիմ անձամբ ստուգելու և հասկնալու թէ գաղտնի ոտիկանի այդ գրասենեակը իրաւ արժանի՞ է այն ռեկլամին ու ազմուկին, որ անոր շուրջը կ'ըլլան թերթերու մէջ: Եւ յետոյ, եթէ պէտք ըլլայ. կրնամ Շիքակօյէն Պօսթըն երթալ,

Մաքէնս տակաւին բան մը չհասկնալով, վարպետը Գայլ մը մօտեցաւ անոր ու ձեռքը ուսին վրայ դրաւ:

— Ինծի նայեցէք, Մր. Մաքէնս, ըսաւ անոր ծանր ձայնով մը, մտերմական խօսք մը պիտի ընեմ ձեզի: Դուք իմաստուն կերպով շարժեցաք գալ զիս գտնելով և ձեր գործը պատմելով: Ձեր չնորհիւ հաւանական է որ քիչ օրէն վնասելու անկարող վիճակի մէջ պիտի դնեմ կարգ մը մարդիկ, որոնք առանց ասոր պիտի կրնային շատ աւելի ծանր շարիքներ գործել առաջիկային: Եւ արժանիքին մեծ մասը ձեզի պիտի պատկանի: Հիմա ազէկ մտիկ ըրէք ինծի: Անմիջապէս Հարթֆորտ պիտի երթաք, բայց ո՛չ մէկուն պիտի չըսէք թէ զիս տեսնելու եկած էք: Թող մէկը չգիտնայ թէ ես գործին տեղեակ եմ: Ազէկ հասկցա՞ք ըսածս:

— Այո՛, Մր. Բինքէրթըն, պատասխանեց Մաքէնս: Հանգիստ եղէք: Ձեր պատուէրը պիտի կատարեմ:

Ասիկա բացարձակապէս անհրաժեշտ է եթէ կ'ուզէք որ ձեր տիրոջ գողերը գտնենք: Ամենքը աս չէ: Երբ Հարթֆորտ դառնաք, ջանացէք հայթայթել ցուցակը և ճշգրիտ թիւերը այն արժեթուղթերուն, որոնք այս վերջին գողութեան պահուն յափշտակուեցան ձեր տիրոջմէն:

— Հիւանդանոց պիտի երթամ և եթէ Մր. Բանտօլֆ իր գիտակցութիւնը վերստացած է, ինծի համար դիւրին պիտի ըլլայ գոհացում տալ ձեզի, որովհետև տէքս քոլոր արժեթուղթերուն խիստ մանրամասն ցանկը ունի:

— Լա՛ւ երբ ճշգիւ գիտնաք ինչ որ գողցուած է, թիւերը հեռագրեցէք ինծի Շիքակօ: Աւելորդ է անունս դնել հեռագրին վրայ: Պարզապէս ուղղեցէք Շիքակօյի ոտիկանութեան տնօրէնին:

— Այդպէս կ'ընեմ, Մր. Բինքէրթըն:

— Եթէ դիպուածով մէկը հարցնէ ձեզի թէ ի՞նչ ընելու գացիք Նիւ Եօք, խուսափողական պատասխան տուէք: Եւ մանաւանդ, եթէ ուղուի գիտնալ թէ որո՞ւ հեռագրած էք, չըլլայ որ բան ըսէք:

— Կրնաք բացարձակապէս հանգիստ ըլլալ, հաւատեց Մաքէնս:

— Եւ հիմա երթաք բարով: Կրնաք քանի մը ժամէն Հարթֆորտ դառնալ, այնպէս որ եթէ ձեր հեռագիրը այս իրիկուն ճամբայ հանուի, ես զայն պիտի գտնեմ Շիքակօ հասած ատենս:

Սեղմեց ձեռքը ծառային, որ խկոյն միկնեցաւ: Բարի մարդը, առանց Բինքէրթընի քոլոր պատուէրներուն նպատակը հասկնալու, որոշած էր կէտ առ կէտ գործադրել զանոնք: Վերջապէս աոիկա գաղտնի ոտիկան մըն էր և ճշմարիտ ոտիկան մը: Տակնուվրայութիւն առաջ բերող այդ Բալֆ Նէյսընին չէր նմանէր:

Մաքէնս խկոյն կայարան գնաց Հարթֆորտ դառնալու համար: Գալով Բինքէրթընի, անիկա քանի մը վայրկեան ետք Շիքակօյի ճիւղընթացը նստաւ և յաջորդ օրը, կէս օրէ ետք հասաւ հոն:

ՅԱՊԱՂԱՍՒ ՎԱՐՁՔԸ

Բինքէրթընին առաջին հոգը եղաւ ոտիկանութեան պետին թէ Հարթֆորտէն զրկուելիք հեռագիր մը պիտի ստանար անշուշտ և թէ այդ հեռագիրը իրեն՝ Բինքէրթընի յատկացեալ էր:

Հեռագիրը իսկապէս եկած էր քանի մը ժամէ ի վեր և կը պարունակէր Մր. Բանտօլֆի գողցուցած արժեթուղթերուն ճշգրիտ ցուցակը, ինչպէս նախ անոնց թիւերը:

Վարպետը երկար տարինրէ ի վեր կապուած էր Շիքակօյի ոտիկանութեան պետին հետ, որուն առիթ ունեցած էր կարելոր ծառայութիւններ մատուցանել քանի մը պարագաներու մէջ:

Ուտի պաշտօնանարը փութկոտ և սիրալիր ընդունելութիւն մը րբաւ գաղտնի ոտիկանին: Նախ հրաւիրեց զայն գաւաթ մը Պօստոյի գինի առնել և անոր հրաժեշտը Հափանայի առաջին կարգի սիկառ մը: Յետոյ հարցուց թէ ի՞նչ պատճառաւ եկած էր Իլինոյզի գլխաւոր քաղաքը:

Վարպետը, փոխանակ այս հարցումին պատասխանելու, ինք ըրաւ հետեւեալ հարցումը:

— Ըսէք, սիրելի բարեկամս, թէ տեղեկութիւն ունի՞ք

Բալֆ Նէլսըն անուն մէկու մը վարած գաղտնի ոստիկաններու գրասենեակէ մը, որ հաստատուած է ձեր քաղաքին մէջ, Պրիմ Էվընիւ, թիւ 177:

— Իրաւ որ ատիկէ աւելի բան մը չեմ գիտեր: Անունով միայն կը ճանչնամ: Գիտեմ նաեւ թէ այդ Նէլսընը շատ ռեկլամ կընէ Մ. Նահանգաց թերթերուն մէջ, յացի Շիքա-կոյէն, ուր համեստ լուծութիւն մը կը պահէ: Եւ յետոյ պիտի ըսեմ ձեզի թէ ես սկզբունքով բաւական սկեպտիկ եմ գաղտնի ոստիկաններու այդ գրասենեակներու մասին, որոնք գրէթէ ամէն շաբթի կը հաստատուին: Անոնց վարիչներուն տասնէն ինը պարզ սկսնակներ են: որոնք երիտասարդի յաւակ-նութեամբ, որուն կը միանայ անփորձութիւնը, կ'երեւակային թէ մէկ հարուածով իրենց գրպանը պիտի խօթեն մեզ:

— Է՛ր ուրեմն, այդ Բալֆ Նէլսընին գրասենեակին հա-մար է որ Շիքալիս եկած եմ:

Այն ատեն Բինքէրթըն իր հիւրընկալին պատմեց Հարթ-Փօրտի տուածը և այն այցելութիւնը զոր Մաքէնս տուած էր իրեն Նիւ Էօքսի մէջ: Ոստիկանապետը ամենաբուռն հետա-քրքրութեամբ մտիկ ըրաւ այս պատմութեան և երբ վար-պետը վերջացուց, ոտքի ելաւ խիստ յուզուած վիճակի մէջ:

— Ապահովապէս իրաւունք ունիք, ըսաւ: Կասկածելի բան մը կայ ատոր մէջ: Նէլսընի այդ պաշտօնատեղին աւա-զակներու հասարակ որջ մը կ'երեւայ ինծի:

Բինքէրթըն հաւանութեան նշան մը ըրաւ:

— Գոնէ շատ ճշմարտանման է, ըսաւ, պէտք է խոս-տովանիլ թէ ասիկա ամէնէն տարօրինակ գործերէն մէկն է, որոնց հանդիպած ըլլամ իմ ասպարէզիս մէջ: Ահա այդ ինք-նակոյ Նէլսընը, որ առտու մը ծերունի Բանտօլֆի կը ներ-կայնայ իբրեւ գաղտնի ոստիկան: Իր անունին շուրջ եղած տարապայման ռեկլամին շնորհիւ, ծերունին արդէն կը ճանչ-նայ զայն և հետեւաբար ամենափոքր կասկած մը չունենար: Անոր կը հաղորդէ երեւակայական պատմութիւնը գողու-թեան մը, զոր իրեն դէմ ծրագրած են եղեր կարգ մը ապի-րատներ և ինք անոնց գաղտնիքին տեղեկացեր է: Կ'առա-ջարկէ ծերունիին՝ զինքը պաշտպանել այդչափ յանդուգն եղեռնափորձի մը դէմ: Իսկապէս իր միակ նպատակն է տունը մտնել, մօտէն ուսումնասիրելու համար տեղւոյն վիճակը: Միեւնոյն առիթով և փայփայանքներու շնորհիւ բարեկամ կ'ըլլայ շունին հետ, որպէս զի անկէ վախնալիք բան մը չունենայ այն օրը ուր պիտի դառնայ գիշերը կնքամոժով կ'առնէ դրոշմները փականքներուն, զորս մտադիր է բանալ յաջորդ օրը: Իր հարուածը այնպէս յղացուած և պատրաս-տուած ըլլալով, իրեն ուղղել կու տայ հեռագիր մը, որ Շի-

քալիս կը կանչէ զինք երեւակայական պատրուակով մը: Կը մեկնի, բայց չուշանար գալու և շնորհիւ ձեռք առած նա-խդուշութիւններուն, կրնայ տառնց դժուարութեան ի գործ դնել ծրագրուած գողութիւնը: Գոնէ ես այսպէս կ'ե-րեւակայեմ:

— Անշուշտ այդպէս ըլլալու է, ըսաւ ոստիկանապետը: Եկէք: Մը. Բինքէրթըն, մինչև այդ Նէլսընի գրասենեակը պիտի ընկերանամ ձեզի:

— Վայրկեան մը: Այդպէս ընելու չէ: Գիտեցէք որ տա-կաւին չենք գիտեր թէ Նէլսըն դարձած է իր աւարով միա-սին: Ուրեմն աւելի լաւ է որ դուք քանի մը ոստիկաննե-րով կենսք գրասենեակին մօտերը: Եթէ ձեզի պէտք ունե-նամ, կը սուլեմ և դուք կը վազէք ձեր մարդերով:

— Լա՛ւ ամէնքս ալ ձեր հրամանին տակ ենք, ըսաւ ոստիկանապետը:

Բինքէրթըն առաջունէ դնած ուրեմն: Փողոց իջաւ և ինքնաշարժ կառքով ուղղուեցաւ Պրիմ Էվընիւ, թիւ 177:

177 թիւը կրող տունը ութ յարկնոց շէնք մըն էր, ուր գրասենեակներ և գործատեղիներ միայն կային: Ընդարձակ շէնքը սեփականութիւնն էր ապահովագրական ընկերութեան մը, որ զանազան յարկարանիներ վարձու կու տար վաճա-ռակոններու գործի տէրերու կամ պանքէներու:

Բինքէրթըն դռնապանին խցիկը մտաւ:

— Կ'աղաչեմ, Մը. Բալֆ Նէլսընի գաղտնի ոստիկան-ներու գրասենեակը ո՛ւր է հարցուց:

— Երրորդ յարկը. ձախակողմն է:

Բայց դռնապանը այս պատասխանը տուաւ ա՛յնպիսի չեշտով մը որ տարօրինակ երեւցաւ Բինքէրթընի: Ուստի այս վերջինը պնդեց, աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն ստա-նալու համար:

— Աստուած իմ ըսաւ դռնապանը, ուր գաղտնի ոս-տիկանին իր ձեռքը սահեցուց մէկ ոսկիին շնորհիւ դիւրա-հաղորդ եղած էր, գիտէ՞ք, պարոն, այդ մարդիկը տակաւին իրենց սենեակին վարձքը չվճարեցին: Այսօր պայմանաժամին վերջին օրն է և եթէ այս իրիկուն չվճարեն պիտի աքսոր-վեցին օրն է և եթէ այս իրիկուն չվճարեն պիտի աքսոր-ուին: Եւ յետոյ, մարդ երբէք չի գիտեր թէ որո՞ւ դիմելու է այդ սենեակին մէջ: Պղտիկ ծառայ մը ունին հոն, տե-տակ մը աշկերտ, և ամէնքը այդ է:

— Քանի՞ պաշտօնեայ կայ:

— Պաշտօնեայ: Բալֆ Նէլսընէն զատ մարդ չկայ: Սխալ ըսի, խոշոր մօրուքով և բաւական դէշ հագուած մարդ մը եւս կայ, որ յաճախ վեր կ'ելլէ: Քանի մը օր եղաւ որ չեմ տեսած ո՛չ Նէլսընը և ո՛չ ալ միւսը: Բայց կ'երեւի թէ Մը.

Նէլսըն մեկնած ատեն ըսեր է որ խիստ շահաւոր գործ պիտի տեսնէ և վերադարձին պիտի վճարէ յապ վարձքը :

Բինքէրթըն ուրիշ զանազան հարցումներ ալ ուղղեց դռնապանին , որ կրցածին չափ պատասխանեց : Գաղտնի ոստիկանը այս կերպով հասկցաւ թէ Նէլսընի յարկարաժինը չորս սենեակներէ կը բաղկանար : Յետոյ վերելակ նստաւ և երրորդ յարկը դնաց :

Երկար ատենի պէտք չունեցաւ գտնելու համար դուռը , որուն վրայ յախճապակիէ խոշոր տախտակ մը հետեւեալ արձանագրութիւնը կը կրէր .

ԲԱԼԻՅ ՆԷԼՍՐՆ

Առաջնակարգ գաղտնի ոստիկանի միջազգային գրասենեակ

Վարպետը զարկաւ դրան և առանց պատասխանի սպասելու , ներս մտաւ : Նախ ինքզինքը գտաւ սենեակի մը մէջ , ուր միմիայն կը գտնուէին գրասեղան մը , չորս աթոռներ , հին դարան մը և թուղթի կողով մը :

17—18 տարեկան տղոյն երիտասարդ մը պատուհանէն կը նայէր երբ վարպետը ներս մտաւ :

— Ներողութիւն , Մր . Նէլսընը հո՞ս է , բաւ :

— Կը ցաւիմ որ Մր . Նէլսընը և Մր . Չէրնըրը , երկուքն ալ ճամբորդութեան մէջ են : Ոճիւրի վերաբերեալ կաբեւոր գործի մը համար կանչուած են :

— Աղէ՛կ , աղէ՛կ , բաւ վարպետը կարուկ չեշտով մը , ձեզի սորվեցուցած դասերնին կը կրկնէք , այնպէս չէ :

Երիտասարդը խիստ չփոթած երեւցաւ .

— Իրաւ որ , այո՛ , յանձնարարեցին ինծի այս պատասխանը տալ , խոստովանեցաւ : Բայց ճշմարտութիւնն ալ այս է : Մր . Նէլսըն ծանօթ գաղտնի ոստիկան մըն է , որ դժուարին և շահագրգռական և երբեմն նոյն իսկ վտանգաւոր գործերով կ'զբաղի :

— Այո՛ , մինչ իր ըսածին համեմատ : Եւ դուք կը հաւատար : Յայտնի է : Բնականաբար վտանգաւոր են գործերը , որոնցմով կ'զբաղի Նէլսըն : Այդ մասին ես ալ ձեզի չափ համոզուած եմ : Ընէք թէ այս պահուս այս տեղ ներկայ գտնուող միակ գաղտնի ոստիկանն էք :

— Ես գաղտնի ոստիկան չեմ այդ պատիւը չունիմ : Ես պարզապէս գրագիր եմ :

— Անգործ պաշտօն մը , այնպէս չէ :

— Ծիչդ է որ ընելիք չատ բան մը չունիմ : Ի՞նչ ընենք , գրասենեակը տակաւին հանրածանօթ չէ : Բայց պիտի ըլլայ : Մր . Նէլսըն և Մր . Չէրնըր բարձր արժանիքի տէր մարդիկ են և անշուշտ գործեր պիտի ընեն :

— Օ՛հ , արդէն կ'ընեն : Թերեւս չէք գիտեր թէ ի՞նչ տեսակ գործեր կ'ընեն , այնպէս չէ :

— Ծշգիւ չեմ գիտեր , բաւ երիտասարդը միամիտ դէմքով մը , բայց վերջապէս դժուար չէ գուշակել : Դուք ալ ինծի չափ գիտէք թէ գաղտնի ոստիկանները ի՞նչ տեսակ աշխատութիւններով կ'զբաղին :

— Անշուշտ , անշուշտ : Ապացոյցը սա է որ յատկապէս եկած եմ ինծի վերաբերեալ գործ մը յանձնելու համար Մր . Նէլսընի : Ե՞րբ պիտի դառնայ :

— Կը յուսամ : Մր . Նէլսըն կամ գոնէ Մր . Չէրնըր այսօր կու գան : Ինչպէս ըսին և պատուիրեցին որ եթէ յաճախորդներ դան խնդրեցմէ որ այս իրիկուն հրամանն :

— Շատ աղէկ , նորէն գամ : Մեկնելէ առաջ կ'ուզէի տեսնել թէ Մր . Նէլսընի վարձած միւս երեք սենեակները ի՞նչպէս կահաւորուած են :

Այս խօսքերը ըսելով , վարպետը բացաւ յարակից սենեակին վրայ նայող դուռը և ակնարկ մը ձգեց հոն : Այդ սենեակը , ինչպէս նաև միւս երկու սենեակները բոլորովին պարապ էին :

Երիտասարդը հետզհետէ աւելի շփոթած կ'երեւէր :

— Աւելի ետքը պիտի կահաւորեն , բաւ , այսինքն երբ գործերը աւելի ընդարձակուին : Եւ յետոյ , սովորութիւն չէ որ յաճախորդները քննեն յարկարաժինը :

Այդ պահուն դուռը յանկարծ բացուեցաւ և մօրուսաւոր մարդ մը ներս մտաւ : Սև զգեստ հագած էր , մութ գոյն վերարկուով և գլուխը դրած էր բարձր գլխարկ մը :

Բարեւեց և սեղանին վրայ դրաւ ձեռքը բռնած պայուսակը ,

— Մր . Չէրնըր , բաւ պաշտօնեան :

Մր . Չէրնըր , Բալֆ Նէլսընի ընկերակիցը , նախ դարձաւ երիտասարդին և հարցուց :

— Մասնաւոր բան մը չկայ :

— Ո՛չ : Ընդամենը երեք պարոններ և երկու կիներ եկան : Խնդրեցի իրենցմէ որ այս իրիկուն հանդիպին : Հիմակ ո՛ւր որ է կու գան :

— Իսկ այս պարոնը :

Բինքէրթըն յառաջացաւ համեստ երեւոյթով մը .

Անունս Օրէտ Սըմմըր է , բաւ : Եկած եմ ձեզի հետ խօսելու համար խիստ կարեւոր խնդրոյ մը վրայ , զոր պիտի խնդրեմ որ հաճիք ստանձնել : Ահա թէ ի՞նչ է խնդիրը .

Վարպետը ընդմիջեց , վաճառի նոյն պահուն դրան զարնուեցաւ :

— Մտէ՛ք , պուաց Չէրնըն :

Դուռը բացուեցաւ և սեմին վրայ երեւցան տարիքոտ

մարդ մը, որ խիստ վայելուչ կերպով հաղուած էր: Մը-
Հէլըրն էր, անորէնք այն ապահովագրական ընկերութեան,
որուն կը պատկանէր չէսքը:

— Պատիւ ունիմ ողջունելու ձեզ, Մը. Չէրնըր, ըսաւ:
Ձեր անցնիլը տեսայ և օգտուեցայ հոս գալու համար: Այցե-
լութեանս պատճառը կը գուշակէք: Այսօր իսկ կ'աւարտի
պայմանագրամը, զոր ձեզի շնորհած էինք ձեր պարտքը վճա-
րելու համար և խորին ցաւով պիտի ստիպուէինք...

Չէրնըր ձեռքովը շարժում մը քրաւ. որպէս թէ լու-
թեան հրախրելու համար անորէնք:

— Մը. Հէլըրն, ըսաւ, եթէ հաճիք, հիմակ անմիջապէս
պիտի կարգադրենք այս փոքրիկ գործը: Հաճեցէք ներողա-
միտ ըլլալ այս թեթեւ յայտարարման համար, որ բոլորովին
ակամայ էր: Միակ պատճառը եղաւ ընկերոջս և ձեր ծա-
ռային միաժամանակ բացակայութիւնը, զոր անհրաժեշտ
ըրին բացարձակապէս ստիպողական գործեր:

Խնդրեց Մը. Սըմքըրէն որ նստի և վայրկեան մը սպասէ:
Յետոյ, խօսքը դարձեալ անորէնին ուղղելով ըսաւ.

— Կարգ մը լաւագոյն արժեթուղթեր ունիմ, զորս
յուսած թէ դժուարութիւն պիտի չյարուցանէք իբր դրամ
ընդունելու:

— Բայց անշուշտ կ'ընդունիմ, պատասխանեց անորէնը:
Եթէ ապահով արժեթուղթեր են, ամենագոյնն զիտողութիւն
մը չեմ ընել:

— Դուք անձամբ դատեցէք:

Հարկ չկայ ըսելու թէ Բինքէրթըն ինչ հետաքրքրութեամբ
կը հետեւէր այս խօսակցութեան: Գրգռանէն հանած էր թղթա-
պանակը, ուր կը գտնուէր Մաքէնտի կողմէ Ծիքակոյի ոստի-
կանութեան պետին ուղղուած հեռագիրը և արագօրէն աչքէ
անցուց ցուցակը արժեթուղթերուն, որոնք հոն գրուած էին
իրենց թիւերով մէկտեղ:

Յստ միջոցին Չէրնըր կը քանար սեւ պալուսակը, զոր
սեղանին վրայ դրած էր ներս մտած ատեն: Կարգ մը թուղ-
թեր հանեց և անորէնին ցոյց տուաւ, ըսելով անոր.

— Կը տեսնէք, սիրելի պարոնս, եթէ տակաւին չատ-
փայլուն գործեր չէինք քրած, պատճառը այն է որ քիչ ատե-
նէ ի վեր հաստատուած էինք: Բայց հիմա գործերը կ'սկսին
աղէկ երթալ: Յաջողութեամբ աւարտեցինք լաւագոյն գործ
մը, որ մեծ շահ մը բերաւ մեզի, առանց հաշուելու որ պի-
տի ծանօթացնէ մեզ: Համոզուած եմ թէ մինչև մէկ տարի
այնչափ առաջ պիտի տանինք գործերնիս որ այլ եւս ո'չ թէ
չորս սենեակի, այլ ձեր տան ամբողջ մէկ յարկին պէտք
պիտի ունենաք:

— Աւելի՛ աղէկ, աւելի՛ աղէկ, պատասխանեց անորէնը:
Մեր ուղածն ալ այդ է: Հիմակուհիմա՝ շնորհակալութիւն-
ներս ձեր նոր յաջողութեանը համար:

Յետոյ քննեց արժեթուղթերը:

— Ամէնքն ալ առաջին կարգի են, ըսաւ և սիրով կ'ըն-
դունիմ զանոնք իբրև վճարում: Գալով գնոյն, մենք...

Չկրցաւ աւելի խօսք մը ընել, վաճառի Բինքէրթըն, որ
անզգալի կերպով սեղանին մօտեցած էր, առանց միջոց տա-
լու որ անոնք զգուշանան իրմէ, և ակնարկ մը ձգած էր
Չէրնըրի տարածած թուղթերուն վրայ, ձեռքը անոնց վրայ
գնելով պոռաց:

— Կեցէ՛ք: Օրէնքի անունով կը գրաւեմ այս բոլոր
արժեթուղթերը: Անոնք առջի գիշեր գողցուեցան Հարթ-
ֆորտի մէջ, Մը. Սելիքըմ Բանտօլֆի տունէն: Եւ այդ գո-
ղութեան երկու հեղինակներն են այս մարդն ու անոր ըն-
կերը Բալֆ Նէլսոն: Մը. Չէրնըր, կալանաւոր էք:

Եթէ շանթը ինկած ըլլար իր առջև, Չէրնըր աւելի պի-
տի չզարհուրէր որչափ այս վայրկեանին:

Զարմանքը, սոսկումը կ'անդամալուծէին զինքը և քա-
րացած մնացած էր, անկարող ըլլալով միակ շարժում մը
ընել կամ միակ խօսք մը արտասանել: Փոփոխակի գաղտնի
ոստիկանին և իրեն ուղղուած ատրճանակի բերնին կը նայէր
ապուշ գէմքով մը, որ կատարելապէս ծիծաղելի պիտի ըլ-
լար նուազ եղբրական պարագաներու մէջ:

Գալով անորէնին, ան ալ սարսափած էր: Կը հարցնէր
ինքնիրեն թէ երազի մը խաղալիքը չէր արդեօք:

Երիտասարդ պաշտօնեան իր անկիւնը կեցած էր, արժ-
գունած և բոլոր անդամներովը գորալով:

Վերջապէս Չէրնըր, ինքզինքը գտնելով, ձեռքը իսկոյն
տարաւ զգետտին ձախ դրպանը, բայց վարպետը որոտագին
ձայնով մը պոռաց.

— Շարժում մը մի՛ ընել, ապա թէ ոչ կրակ կ'ընեմ:
Ես Նաթ Բինքէրթընն եմ: Կարծեմ թէ կը ճանչնաք զիս:

Այս խօսքերուն վրայ Չէրնըր դերդեղին կտրեցաւ և
խուլ հեծեմանք մը արձակեց, բայց չհամարձակեցաւ դիմա-
դրութեան ամենադոյզն փորձ մը ընել: Բինքէրթընի անունը
միայն բաւական եղած էր իր բոլոր յանդգնութիւնը անհե-
տացնելու:

Գաղտնի ոստիկանը պաշտօնեային դարձաւ:

— Սա պատուհաններէն մէկը բացէ՛ք, հրամայեց խիստ
չեշտով մը:

Երիտասարդը հնազանդեցաւ: Հազիւ թէ պատուհանը
բացած էր, Բինքէրթըն, առանց Չէրնըրի ուղղած իր ատը-
ճանակը վար առնելու, ձախ ձեռքովը սուլիչ մը առաւ և

իրարու վրայ քանի մը անգամ սուլեց :

Փողոցէն սուլիչի ուրիշ հարուածներ պատասխանեցին իրեն և հինգ վայրկեան ետք ոստիկանութեան պետը գրասենեակէն ներս կը մտնէր , քանի մը ոստիկաններու ուղեկցութեամբ :

Չայն տեսնելով , Չէրնոր , որ անշուշտ գէմքով կը ճանչնար , բոլորովին կորսնցուց ինքզինքը : Ոստիկանները անոր օձիքը բռնեցին և գրպանին մէջ ունեցած երկու ատրճառակները տուին : Չէրնոր բնաւ չզիմադրեց :

— Կր տեսնէք , Չէրնոր , ըսաւ Բինքէրթըն , թէ այս ամբողջ խիստ կնճառոտ մեքենայութիւնը , զաղտնի ոստիկաններու այս գրասենեակը , զոր հաստատած էիք , քանի մը չճառայեցին ձեզի : Ձեր մեծանուն Բայֆ Նէլսընը ի զուր թերթերու ծանուցումներուն մէջ ինքզինքը ներկայացուց իբրեւ տաղանդաւոր մարդ մը : Յոյց տուաւ թէ ճիշդ հակառակն էր , այսինքն ամենայեւին տխմար մը : Հարթֆօրտի այս գործին մէջ անկարելի էր աւելի ձախաւերութեամբ բռնուիլ քան ինչ որ ինք ըրած էր : Բայց ետքը պիտի զբաղինք անով : Հիմա կուհիմա դուք ձեռքս էք : Անոր հետ մեղսակից էիք և անշուշտ դուք անոր զրկեցիք հեռագիրը , զոր պատրուակ ըրաւ ծանուցանելու համար թէ յանկարծ Պօսթին կանչուած էր : Եւ հիմա կը հաւանի՞ք ըսել մեզի թէ Բայֆ Նէլսըն ո՛ւր կը գտնուի այս պահուս :

Ինչպէս գիտին էր նախատեսել , վարպետը բնաւ պատասխան չտուցաւ : Չէրնոր յամառօրէն լուռ մնաց և զաղտնի ոստիկանը ի՞նչ հարցում որ ալ ըրաւ անոր , չկրցաւ խօսեցնել զայն :

Նրիտասարդ պաշտօնեան եւս , իր յացերուն և բողոքներուն հակառակ , ձերբակալուեցաւ առժամապէս : Անկկա խիստ անկեղծօրէն յայտարարեց թէ բնաւ տեղեկութիւն չունէր Նէլսընի և Չէրնորի ոճրագործական արարքներէն : Իրեն խոստացուած չաբաթականը հինգ տուարէն հրապուրուելով , բնորոշած էր պաշտօնեայ ըլլալ անոնց ժոռ , բայց աւելի բան մը չէր գիտեր :

Բինքէրթըն հաւատաց անոր թէ այս պայմաններուն մէջ իր բանտարկութիւնը կարճատե պիտի ըլլար և նոյն իս վճռաբար յանձնառու եղաւ անոր հայթայթել աւելի շահաւոր պաշտօն մը , զոր պիտի վարէր բանտէն ելլելէն վերջ և ուր ոստիկանութեան հետ ցաւալի խնդիրներ ունենալու վախէն զերծ պիտի ըլլար : Այս ժպտուն հեռանկարէն ուրախացած , երիտասարդը առանց բողոքելու թողուց որ տանին զինքը :

Բայց չէր բաւեր մեղսակիցը ձերբակալել : Հարկ էր նաև գիտնալ թէ ո՛ւր կը գտնուէր զլիաւոր յանցաւորը , այդ

Բայֆ Նէլսընը , որ անտարակոյս կազմակերպած էր այն ոճի-րը , որուն զոհ եղած էր Մր. Բանտոյֆ :

Բինքէրթըն ամենախիստ հրահանգներ տուած էր որպէս զի այս գործը առժամապէս զաղտնի մնայ և օրաթերթերը չիմանան : Ամէն բան կարծել կու տար թէ Բայֆ Նէլսըն պիտի չուշանար Շիքակօ դառնալու : Պէտք էր որ առանց կասկածի դառնար իր գրասենեակը , որպէսզի կարելի ըլլար ձերբակալել զինքը :

Վարպետին խորհուրդին վրայ , ոստիկանութեան պետը երկու պահակ ձգեց գրասենեակին մէջ , որպէսզի Նէլսընը երեւցածին պէս ձերբակալեն : Մինչև այն ատեն Բինքէրթընի մտադիր էր Շիքակօյէն չմեկնիլ , նոյն իսկ եթէ հարկ ըլլար քանի մը օր մնալ :

Բայց խորին սրտնեղութեամբ տեսաւ որ թերթերը յաջորդ օր երկար յօդուածներ հրատարակեցին Բայֆ Նէլսընի վարած զաղտնի ոստիկաններու գրասենեակին փակման և Չէրնորի ձերբակալութեան վրայ : Այդքան կարեւոր չէնքի մը մէջ կատարուած շարունակական երթեւեկներուն մէջտեղ , այդ զգայացուցող գէպերը աննշմար մնացած չէին և մամուլը անմիջապէս ձեռք առած էր խնդիրը :

Նոյն օրուան առտուն , Նէլսընի գրասենեակը , Չէրնորի հասցէին եկաւ Կօրհամէն (Նիւհէմըշայր) թուագրուած հեռագիր մը , որ սա՛ր բովանդակութիւնը ունէր .

«Ձմէկելու զրօսանքի համար կը մեկնիմ ձերմակ Լեռները : Բանի մը օրէն պիտի դառնամ : Նամակները զրկեցէք Չէրնոր Մաունթի կայարանը , բօսք ռեսրանը :

» Այս հեռագիրը Նէլսընի գրասենեակին մէջ ընդունուեցաւ երկու պահակներուն կողմէ , որոնք զայն բռնալէ ետք , զըրկեցին զաղտնի ոստիկանին : Այս վերջինը որոշեց անմիջապէս ձաժրայ ելլել դէպի Չէրնոր Մաունթ , Նէլսընի փախուստի փորձը արգիլելու համար : Արդարեւ կրնար ըլլալ որ անկկա տեղւոյն մէկ պանդոկը մտնէր թերթեր կարդալու համար և այդ կերպով իմանար իր մեղսակցին ձերբակալուիլը : Միգ պարագային մէջ բացայայտ էր որ պիտի զգուշանար Շիքակօ դառնալէ և պիտի փութար ապահով տեղ մը ապաստանիլ :

ՅՈՒՋՈՒՄՆԱԼԻՑ ԶԵՏԱՊՆԴՈՒՄ

Ձերմակ Լեռներ կոչուած հիանալի լեռնաշղթան ջմէկութեան սիրահարներուն արքայութիւնն է ամառէ զատ բոլոր եղանակներուն մէջ : Ձիւնի անհուն դաշտեր կան հոն , որոնց վայրէջքը զրօսախաղի այս տեսակին յարմարցուած է և որոնց վրայ կարելի է սուրալ նետի մը արագութեամբ :

Չէրնոր Մաունթի կայարանը , ուր կ'երթար Բինքէրթըն ,

բաւական բարձր դիրքի վրայ շինուած էր և երբ կառա-
խուժքը մինչև կորնէմ տարաւ զինք, վարպետը որոշեց ջմ-
կելու յատուկ գործիքը հայթայթել, աւելի արագ հասնելու
համար իր երթալիք տեղը:

Ատենօք այս գրօսախաղը եռանդով մշակած էր և քանի
մը մրցանիշներ հաստատած էր:

Շիրքակոյէն գալու համար մէկուկէս օր անցուցած էր
վահոնին մէջ: Ջմշկուժի գործիքով աւելի շուտ պիտի հասնէր
Չէրրի Մաունթ քան եթէ կառախուժքով շարունակէր իր
ճամբորդութիւնը:

Շատ հաւանական չէր որ Չէրրի Մաունթի մէջ արդէն
նամակներ եկած ըլլային Նէլսոնի համար: Նոյն իսկ քնդուներ
յով որ հեռագրին պատասխանը գրած ըլլային, նամակները
չէին կրնար հոն եղած ըլլար տարուած: Բայց թերեւս կը յու-
սար հեռագիր մը ստանալ ու այդ պարագային կիւեհն պիտի
ներկայանար, գիտնալու համար թէ քան մը եկած էր իր հա-
սցէին:

Երբ գաղտնի ոստիկանը Ջմշկուժի յատուկ ոտնամանները
հագած ըլլալով, սկսաւ Էրթալ դէպի կայարան, որ երկու
փարպախի չափ հեռու էր, ամենաբուռն հաճոյք զգաց ձիւնին
վրայ սահելու համար:

Յաճախ առիթ չունէր նուիրուելու իր սիրական զբօսա-
նքին: Տօրիներէ ի վեր այնքան զբաղուժ ունէր որ ահամայ
սօրպուած էր զանց րնել ֆիզիքական բոլոր մարդանքները:
Սառուցապատ անհուն գաշտին վրայէն այդպէս սուրացած
պահուն, ինքնիրեն կ'ըսէր, ո՛չ առանց մեղամաղձութեան թէ
աւելի հաճոյք պիտի զգար սառուցիկ հովին բուռն խածա-
տումներուն տակ վայելելով արագութեան արըշտութիւնը
քան թէ կարելի և անկարելի ծպտումներու ներքեւ մեծ քա-
ղաքներու մէկ կապելայէն կամ մէկ որջէն միւսը վազելով,
իյնտ յաճախ ի դերեւ ելած այն յոյսով թէ պիտի կրնար
նշանաւոր չարագործ մը ձեռք անցնել: Ծիշըը ըսելով, իր
այսօրուան արշաւանքին նպատակն ալ այդ էր, բայց պայ-
մանները բոլորովին տարբեր էին:

Վերջապէս հեռուէն նշմարեց կայարանին շէնքերը:

Այդ կայարանը մտած էր ստորոտը Չէրրի Մաունթի այդ-
բարձր լեռան, ուր ամէն տարի ստուար թիւով զբօսաշրջիկ-
ներ կ'երթային, անոր գագաթէն պարզուած հիանալի տեսա-
քանէն հրապուրուելով:

Հեռագիտէ կը մօտենար կայարանին և կարճ հեռութիւն
մը միայն մնացած էր երբ գլուխը վերցնելով մարդ մը նշմա-
րեց: Այդ մարդը սահելու յատուկ միջոցներով կ'իջնէր ձիւնի
այն զառիթ սիւն, որուն ստորոտը կը գտնուէր ինք այդ պահուն:

Վարկեան մը կեցաւ ու չկրցաւ հիանալ զբօսատէրին ճամ-
բորդութեան և յանդգնութեան վրայ, յետոյ շարունակեց իր
վազքը:

Կայարանին թղթատունը կիւե մը ունէր, որ կը բացուէր
ճամբուն վրայ, այնպէս որ շէնքը մանելու պէտք չկար: Վար-
պետը կեցաւ ու զարկաւ այդ կիւե ին: Պաշտօնեան բացաւ
և Բինքէրթըն հարցուց անոր:

— Ներգումթիւն, եկող և պահանջող եղած է Մր. Բա-
լֆ Նէլսըն անուն մէկու մը այս տեղ բօսր քսքանս ուղուելիք
նամակները:

Ի՞նչ մը առաջ դադոնի ոստիկանին նշմարած Ջմշկուժը
նետի մը պէս հասաւ և կոր գիծ մը քաշելով վայելչօրէն,
եկաւ ձիւն Բինքէրթընին քով կեցաւ:

— Ի՞նչ կը լսեմ, պոռաց զարմացած գեղձ գէժքով մը:
Ի՞նչ իրաւունքով կը գործածէք իմ անունա: Հսեցի որ հիմակ
իմ անունս արտասահեցիք: Ի՞նչ կ'ըսէք այս պաշտօնեային:

— Այս պարոնը Մր. Բալֆ Նէլսընի համար նամակներ
կը հարցնէ, ըսաւ թղթատան պաշտօնեան, կասկածոտ ակ-
նարկ մը ձգելով Բինքէրթընի վրայ:

Վարպետը մեղմիւ ձեռքը գրպանը խօթից և առանց իր
հանդարտութենէն քան մը կորսնցնելու, հարցուց.

— Ըսել է թէ Շիրքակոյի Մր. Նէլսընը գո՛ւք էք:

— Այո՛, ես եմ, պատասխանեց մարդը չոր չեղտով մը

— Դո՛ւք էք որ նոյն քաղաքը, Պրիճ Էվընիւի մէջ
գաղտնի ոստիկաններու գրասենեակի մը գլուխը կը գտնուիք:

— Այո՛: Եւ յետոյ, վերջապէս, ի՞նչ կ'ուզէք ինձմէ:

Ի՞նչ կ'ուզեմ, գիտէ՞ք, պատասխանեց Բինքէրթըն յան-
կարծ տարճանակ մը հանելով. — պարզապէս ձերբակալե՛լ ձեզ:
Իմ անունս Նաթ Բինքէրթըն է, Նեւ Եօրքի: ուղղակի Շի-
քակոյէն կու գամ, ուր ձեր գրասենեակը փակեցի և ձեր մե-
ղսակից Չէրրի քանտարկեցի: Դուք Հարթ Փօրտի մէջ գոր-
ծուած գողութեան հեղինակն էք և...

Չկրցաւ աւելի խօսք մը բսել: Նէլսըն նախնապէս ապ-
շութենէն ջլատուած էր: Յետոյ սոսկալի հայնդութիւն մը
ըրաւ, առանց հոգ ընելու ատրճանակը, որ իր վրայ ուղղ-
ուած էր վարպետին կողմէ, յանկարծ կիսաշրջանակ մը գծեց
և ձիւնի զարթափին վրայ խոյանալով, սկսաւ իջնել ամե-
նայն արագութեամբ:

Բինքերթըն պիտի կրնար գնդակով մը կեցնել զայն, բայց կ'ուզէր որ անիկա ողջ ձեռք անցնէր: Իբրեւ ջմէկող իր ճարտարութեան վրայ վստահ ըլլալով, չվարանեցաւ Նէլսընը հետապնդելու:

Թղթատան պաշտօնեան, զարմանքէն անխօս մնաց, նայ ուածքով հետեւեցաւ անոնց: Այս դէպքերը տեղի ունեցած էին այնպիսի արագութեամբ որ տակաւին ինքզինքը դատած չէր:

Նէլսըն Բինքերթընի ձեռքէն խուսափելու համար յուսահատական ջանքեր կ'ընէր, ամենայանդուզն կորուստներ գծելով, արանց վարանելու նետուելով ամենացից զարթոյններու վրայ, որոնցմէ կ'անցնէր փայլակի արագութեամբ, և ցատքելով ճեղքերէ ու գահաւանդներէ, որոնք իր փախուստը պիտի կասեցնէին:

Մէկ խօսքով ամենէն դարձուրելի արգելքները չէին յաջողեր մեղմացնել անոր արշաւը: Սակայն ամեն անգամ որ ետին կը բառնար, յարաճուն սողկումով մը կը նշմարէր թէ Բինքերթըն գոնէ իրեն չափ դիւրաշարժ էր և կարեւորութիւն տալ չէր թուէր այն արգելքներուն, որոնց վրայ ինք՝ Նէլսըն՝ յոյս դրած էր, հարկադրելու համար զայն ընդհատել իր հետապնդումը:

Այս միջոցին դարձեալ կ'իջնէր ծուռ դառնութիւն մը, որուն մէջտեղ լայն ճեղք մը կը բացուէր: Ամէն պարագայի մէջ հարկ էր անցնիլ այդ ճեղքէն: Նէլսըն իր խոյանքը առաւ հսկայ ոտտում մը ըրաւ և ինկաւ միւս կողմը: Նախուստը շարունակելով հանդերձ, ետին դարձաւ ու կրցաւ հաստատել թէ զինքը Բինքերթընէն բաժնող հեռաւորութիւնը արդէն նուազած էր զգալապէս:

Վերջի գերազոյն ճիգով մը իր բոլոր ուժերը հաւաքեց և իր վազքը աւելի արագցնել ուղեց, փորձելու համար խուսափիլ այդ յամառ և անողորմ հետապնդումէն: Բայց ի գու՛ր: Նրկու մարդոց միջև գտնուած հեռաւորութիւնը հեռանալէ աւելի կը քիչնար և Նէլսըն վերջապէս որչեց վտանգին դիմադրաւ: Ո՛չ թէ կը յուսար յաղթական ելլիլ այս պայքարէն, այլ չէր ուզեր անձնատուր ըլլալ առանց պայքարելու:

Հիմակ որ գիտէր թէ ո՛վ էր հակառակորդը, որուն առջեւէն կը փախչէր, յոյս չունէր այլ եւս: Լոկ նաթ Բինքերթընի անունը սարսափի մատնած էր զինք, իր ոճրագործա-

կան ասպարէզին մէջ նետուելէն ի վեր մէկ բան միայն փափաքած և մաղթած էր, — երբէք գործ չունենալ Նիւ Սօքքըր երեւելի ոստիկանին հետ: Եւ քանի որ ճակատագիրը դէմ առ դէմ կը հանէր զիրենք, առ նուազն կ'ուզէր սուղ ծախել իր կեանքը:

Ճարտար և յանդուգն ընկրկումով մը կրցաւ գրեթէ վայրկեանապէս կանգ առնել, հակառակ այն արագութեան, որով տարուած էր: Ատրճանակ մը առաւ և իր հակառակորդին սպասեց, պատրաստ ըլլալով կրակելու:

Վարպետը, որ այլ եւս քիչ հեռու էր, անմիջապէս հասկցաւ Նէլսընի դիտաւորութիւնը և խիստ ճարտարօրէն կըրցաւ ձիւնի մորիկ մը յարուցանել իր շուրջը, այնպէս որ առանց իր ընթացքը բոպէ մը մեղմացնելու, յառաջացաւ տեսակ մը ամպի մէջ, ուրկէ անկարելի էր որոշել զինքը:

Նրբ Նէլսընին մօտենալու համար քանի մը քայլ միայն մնացած էր, իրարու վրայ քանի մը պայթումներ լսուեցան, բայց գնդակներէն ո՛չ մէկը չհանդիպեցաւ: Գաղտնի ոստիկանը, փայլակի պէս արագ, լայն կիսաշրջանակ մը գծեց, իր հակառակորդին ձախ կողմը անցաւ, յետոյ յանկարծ աջ կողմը եկաւ նորէն, իր բոլոր ծանրութիւնովը անոր վրայ նետուեցաւ և ձիւնին մէջ տապալեց զայն ու հագուադէպ արթնամտութիւնով մը օգտուեցաւ այդ անկումէն, ատրճանակը խելու համար ձեռքէն:

Եւ արդէն Նէլսըն հազիւ պաշտպանեց ինքզինքը: Նրկու աչքերուն միջև զարնուած կռուիի ուժգին հարուած մը կիսովին թմրեցուցած էր զինքը: Նրբ քանի մը վայրկեան ետք յիշատեցաւ, սահելու յատուկ մոյկերը հանուած են ոտքէն և ինք ալ ձեռնակապի զարնուած էր: Անպատմելի կատաղութեան նոգայի մը բռնուելով, դարչելի նախատինքներ ըրաւ գաղտնի ոստիկանին, որ կատարելապէս անկարելի լիւր մնաց:

Կալանաւորին ձեռքէն բռնեց ու տարաւ: Նէլսըն վերջապէս համակերպեցաւ անխուսափելիին: Ելդ վայրկեանէն սկսեալ, այլ ևս բան մը չըսաւ և տխուր մտածումներու մէջ թաղուեցաւ: Գաղտնի ոստիկանը տարաւ զայն ամէնէն մօտ պահականոցը, ուրկէ փոխադրուեցաւ Հարթֆօրտ և բանտարկուեցաւ:

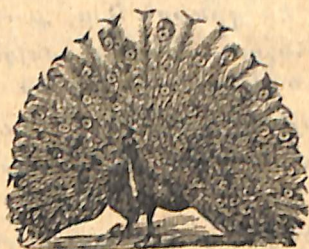
Նախնական քննութիւնը հաստատեց թէ ամէն բան տեղի ունեցած էր ճիշդ այնպէս, ինչպէս Բինքերթըն գուշակած և Շիքսկոյի ոստիկանապետին ըսած էր: Ատդարեւ Նէլսըն գաղտնի ոստիկանի իր դրասենեակը հիմնած էր միմիայն որ կանար: Իշխանութեան կողքին տակ, անպատիժ կերպով գործել

իր մտադրած հարիքները : Ճէյմս Չէրնըր անոր ընկերացած էր, այս գեղեցիկ ծրագիրը գործադրելու համար :

Երկուքն ալ դատապարտուեցան 12 տարուան բանտարկութեան :

Գալով Ուլերիմ Բանտօլֆի, անիկա ո՛չ միայն բժշկուեցաւ, այլ նաեւ վերստացաւ իրմէ դողցուած բոլոր գումարները : Այս անգամ համոզուած ըլլալով այն փորձէն, որ քիչ մնաց իր մահուան սլաճառ սիտի ըլլար, անիկա մեկնեցաւ Հարիթֆօրտէն և գնաց հաստատուիլ Նիւ Եօքք, իր զաւակներուն մօտ : Հարկ չկայ ըսելու թէ իր հաւատարիմ ծառան Մաքէնս իրեն հետեւեցաւ իր նոր բնակավայրին մէջ :

ՎԵՐՁ

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007238 18

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007237 17

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007236 16

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007235 15

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007241 21

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007240 20

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007239 19

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007234 14

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007233 13

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007232 12

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007231 11

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007230 10

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007229 9

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007228 8

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007227 7

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007226 6

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007225 5

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007224 4

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007223 3

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007017 2

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0933053 1

